

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Sect. IV. De loco, altero, in quo natus est Christus, seu de stabulo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Michæa. s. Bethleem. Metaph. 1.8. Fab. Phil. 1.70. Dan. c. 1.1. Luc. c. 1.4. Isa. c. 33. Idem c. 66. Idem c. 1.1. Maldonatus. Greg. hom. 8. in Evang. c. Aug. tom. 10. ferm. 55. Per ipsum vadis. Noli querere. quâ ad ipsum de veri. Domini c. 4. mibi p. 80. Greg. hom. 8. in Evang. c. Aug. tom. 10. ferm. 55. Per ipsum vadis. Noli querere. quâ ad ipsum de veri. Domini c. 4. mibi p. 80.

De oppido Bethlechem vaticinatus Michæas, Et tu, inquit, Bethlechem Ephrata, parvus es in millibus Iuda: ex te mihi egredietur, qui sit dominator in Israël. & egressus ejus ab initio, à diebus æternitatis. Parva erat Bethlechem civium numero, & murosum ambitu, Messie verò incunabulis maxima omnium civitatum, & ferè metropolis orbis, quod Nazianzenus asserit, imò totius mundi horreum, quod selectissimi frumenti abundantia à fame defendit omnia mundi regna. Olim, quod Geneleos historia testatur, in orbe universo fames prevaluit, nam in toto orbe panis deerat. Evo nascentis Christi lumina religionis verè penuria erat, crescebat quotidie fames in omni terrâ. At ubi Bethlechemiticum istud horreum est apertum, panis abundabat in omni terrâ. Hic est pinguis ille panis, qui delicias præbet regibus. Hic est panis ille divinus, qui descendit de celo.

Bethlechem, si vocis etymon spectemus, idem est quod frugifera, seu domus panis. Rectè hoc quidem, quia ibi natus est Servator, qui suos reficit æternâ panis abundantia. Hinc Gregorius Pontifex sanctus, *Locus ergo, inquit, in quo Dominus nascitur, domus panis antè vocabatur, quia futurum profectò erat, ut ille ibi per materiam carnis appareret, qui electorum mentes internâ satietate reficeret.* Hieronymus in epitaphio Paulæ, *Salve, inquit, Bethlechem domus panis, in quâ natus est ille panis, qui de celo descendit.* Quibus accedens Beda, *Quotidie, ait, Christus in Nazareth concipitur, flore scilicet verbi suscepto, & in Bethlechem iis nascitur, qui se domos æterni Patris efficiunt.* De Homeri solo natali septem nobiles Græciæ urbes certarunt, singulæ hunc sibi civem arrogare conatæ. Quam igitur gloriosâ Bethlechem, quæ orbi dedit Messiam, qui mortales miseros venit scripturus cives cæli. Hanc urbem longè celebriorem reddidit Christus suis Natalibus, quam suam Stagiram Aristoteles, Cato Tusculum, suos Arpinates Tullius.

O sola magnarum urbium
Major Bethleem, cui contigit
Ducem salutis calicis
Incorporatum gignere.

Bethlechem omnes regias civitates, metropoles omnes, omnia orbis impèria, nobilitate vincit ac sanctimonia. a Bernardus grandè affectu hanc urbem attollens, *O Bethlechem parva, inquit, sed magnificata à Domino, magnificavit te, qui factus est in te, parvus ex magno.* Latere Bethlechem, & per omnes vicos tuos festivum hodie Alleluia canetur. *Quæ tibi civitas, si audiat, non invidet pretiosissimum illud stabulum, & illius presepii gloriam? In universis si liquidem terrâ jam celebre est nomen tuum, & beatam redicunt omnes generationes. Vique gloriosa dicuntur de te civitates Dei: ubique psallitur, quia homo natus est in eâ, & ipse fundavit eam Altissimus. Vique, inquam, predicatur, ubique clamatur, quia IESVS Christus Dei Filius nascitur in Bethlechem Iuda. Et infra: Bethlechem quippe domus panis, Iuda sonat confessionem. Tu ergo si divini verbi pabulo replas animam tuam, fideliterque etsi non dignè, certè quantâ potes devotione suscipias panem illum, qui de celo descendit, & dat vitam mundo, Dominicum videlicet corpus IESV, ut veterem utrem corporis tui, nova illa resurrectionis caro reficiat & sustineat, quantum novum quod intus est vinum, & hoc solidatur glutino, valeat continere: si denique ex fide vivas, & nequaquam gemere oporteat, quia oblitus sis comedere panem tuum: Bethlechem factus es, dignus planè susceptione Domini, si tamen confessio non dejerit: sit proinde Iudæa sanctificatio tua: confessionem & decorem induere, quam maxime stolam in ministris suis Christus accepit. Ergo Bethlechem Christi patria. Cum Hugone Victorino paragramphen istam claudimus: Delicatus est, cui patria civitatum dulcis est: fortis autem, cui jam omne solum patria est: perfectus autem, cui mundus exilium est.*

S. IV. De loco altero, in quo natus est Christus, seu de stabulo.

Beati Lucæ verba sunt: *Non erat eis locus in diversorio. Videte, obsecro, quam crebro ita ac reditu hi duo sancti conjuges obierint civitatem, nec tamen inspiam locum aut humanas latebras sibi repererint pro tam vicino partu.*

Mille domos adiere, locum requiemque petentes;
Mille domos clausere sera, tamen una recepit,
Parva quidem stipulis, & cannâ recta palustris.

Nullum sanè dubium est, quin eò tempore Bethlechemum, ex eadem familiâ David plurimi confluerint describendi, qui tamen aut in suis ædibus, aut in commodis diversoriis quieti manserint. Sola Domini paupertas relegata est ad bestias. Nec erat è cognatis viris feminisve vir ullus aut ulla femina, quæ prægnantis & pauperculæ Virginis miseratione tangeretur. *In propria venit (Rex cæli) & sui eum non receperunt.* Loco eget, ait Beda, *ut nas plurimas in celo mansiones habeamus.* Dei Filius Patri obedientissimus in novissimo loco recubuit. Propter quod consummatis omnibus, à Patre audit, *Ascende sicut vis.*

Quod si Maria & Ioseph, advenæ sanctissimi à mortuis hospitium petissent, cada vera putem, certatim è tumulis prorepissent, ut locum Domino suo cederent. Torpent vivi, & nec quid se movent. Mancipiis infimus de loco prospectum est, opportuna habitatio iis non deest, solus omnium Dominus excluditur. Ergo ad pecudes abire, & ab illis tuguriolum vilè inque lectulum emendicare debuit.

Sed quid adeò mirum, non fuisse ei locum in diversorio? Non capit Deum regio nostra, neque in hoc infero mundo aptus est ei locus, in quo diversetur. *Iste in excessis habitabit. Hec dicit Dominus, ait Isaias, Calum sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum. Quæ est ista domus, quam edificabit mihi? & quis est iste locus quietis meæ?*

Sed inspiciamus ipsius domicilii hujus venustam faciem, & pretiosam aulæorum ac peristromatum suppellectilem. Stabulum hoc Latini Patres, speculancam Græci plerumque nominant. Fuit in suburbiiis Bethlechemi extra muros specus in rupe aut topophœ excisa. Quam Hieronymus parvum terræ foramen vocat. Erat id publicum & commune receptaculum, quò peregrini pauperes, vel vicini pastores confugere consueverant. Hic Christus purissimi & divini partus mysterium celare, hic primò aggressus omnem mundi pompam & gloriam calcare instituit, hic mollem ad se aditum pastoribus & Magis dedit, hic, ut Petrus Chrysologus ait, *in viâ nasci voluit, ab omnibus invenienda. b Quod & beatus Gregorius considerationi nostræ subjiciens, Non in parentum domo, inquit, sed in viâ nascitur, ut profectò ostenderet, quia per humanitatem suam quam assumpsit, quasi in alieno nascebatur.* Ergo extra urbem nascitur Christus, & moritur. c Augustinus de hac viâ pulcherrimâ philosophatus, *Christus, inquit, veritas & vita est, assumendo hominem factus via est. Ambula per hominem, & pervenies ad Deum. Per ipsum vadis, ad ipsum vadis. Noli querere, quâ ad ipsum de veri. Domini c. 4. mibi p. 80.*

Augustinus de hac viâ pulcherrimâ philosophatus, *Christus, inquit, veritas & vita est, assumendo hominem factus via est. Ambula per hominem, & pervenies ad Deum. Per ipsum vadis, ad ipsum vadis. Noli querere, quâ ad ipsum de veri. Domini c. 4. mibi p. 80.*

Hoc ipsum Augustinus docens uberius, *Homines, ait, ad viam veniunt, numquid via venit ad ipsos? Via nostra venit ad homines: invênit errantes, vocavit ad se extra*

Luc. c. 2. vers. 7. In urbe Bethlechem Ioseph & Maria non invenerunt locum in quo se reciperent. Ovid. in Metamorph. 1.8. Fab. Phil. 1.70. Dan. c. 1.1. Luc. c. 1.4. Isa. c. 33. Idem c. 66. Idem c. 1.1. Maldonatus & Toletus in urbeasserunt fuisse hanc speculancam publico diversorio conjunctam. a Christus in stabulo divini partus mysterium celare, & omnem mundi pompam calcare instituit. b Greg. hom. 8. in Evang. c. Aug. tom. 10. ferm. 55. Per ipsum vadis. Noli querere. quâ ad ipsum de veri. Domini c. 4. mibi p. 80. Idem tom. 8. in psal. 39. post med. mibi p. 144.

Iern. c. 14. vers. 6. ambulantes. In me, inquit, ambulate, & non errabitis. Ego sum Via, Veritas, & Vita. Ne dicas, ubi est via Dei? ad quam regionem ibo? quem montem ascendam: quos campos inquiram? Viam Dei inquis? Saltare Dei, est via Dei, & ubi, hac est. Puer est, qui in Bethlehem natus est. Via nobis factus est Christus, & desperamus nos perventuros? Via ista finiri non potest, præcidere non potest, corrumpi non potest, nec pluvia, nec diluuiis, nec à latronibus obliterari. Ambula securus in Christo, ambula: ne offendas, ne cadas, ne retrò respicias, ne in viâ remaneas, ne à viâ recedas. Ista omnia præcave tantum, & pervenisti.

Scriba piger affolet joculari: O si mihi calamus sit, qui ipse scribat! Defes tabellarius optat: o si viam inveniam, quæ ipsa veniat ad me! En ignavi homines! *Ps. 44. v. 2.* repertus est talis calamus scriba velociter scribens. Reperta est talis, & Via & Vita, quæ ultro accurret ad vos. Ite tantum pigerrimi mortales, ite, via vobis obvia est; calamus ille in manu vestra est; Verbum æternum, Dei Filius, vera Via ad cælum se vobis in viâ subternit.

Porrò de Christi Nati domicilio, de specu illâ, seu stabulo verè hinc affirmari potest, quod Iacob dixit: Verè Dominus est in loco isto. Non est hic aliud, nisi domus Dei & porta cæli. Verè hoc stabulum paradus est, sed non voluptatis, nisi occultæ profus & sacræ.

Gen. c. 2. vers. 8. Hunc paradisum plantaverat Dominus Deus, & in eo posuit hominem, Adamum alterum quem formaverat. Hoc stabulum est illud palatium regium, quod æterna Sapientia gloriosæ nativitati suæ condidit. Hoc stabulum ipso Salomone templo longè augustius & sanctius. Nam & hic verum est Propitiatorium Dominus Iesus; Quoniam ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Hic Candelabrum aureum cælestis auctoris septem Sacramentorum. Hic Arca, Virgo Dei Mater Beatissima. Hic loco Cherubim innumeri sunt Angeli.

Admirabundus Baruch ob immensitatem ætherei palatii, à O Israël, inquit, quàm magna est domus Dei, & ingens locus possessionis ejus! Magnus est, & non habet finem; excelsus & immensus. Si quis Nasceturis Christi habitaculum inspiciat, contrarium dicit. Vertamus jam, & cantemus: O Israël quàm parva est Domus Dei, & exiguus locus possessionis ejus! Parvus est, & intra stabuli, imò & intra præsepiti fines continetur; humilis profectò & angustus.

Mater sancti Ignatii Loiole; Marina domo Baldenfis, claro genere nominèq; femina, cum hunc ipsum filium parturiret, ingenti erga Natalem Domini affectu, in stabulum se deferri iussit, ut eò loci pareret, ubi Virgo Deum genuisset, nec enim meliore se loco dignam censebat in puerperio, quàm fuisset Mater Dei, quæ peperisset in stabulo. Hoc stabulum omnes regum turres despicit non mole aut artificio structuræ, sed divini partus sanctitate. Adrianus Imperat. contra Deum insanire aggressus, ut loci hujus religionem emoliretur, in eo statuum Adonidis erexit, ut in specu (cum Hieronymo loquimur) ubi Christus parvulus vaguisset, Veneris Amasius plangeretur. Fœdum nefas. Stetit hic Adonis centum octoginta annis (ea est Numinis patientia) ad Constantini ævum. Cujus mater Helena everfo Adonide, huic cavernæ magnificè templum inædificavit, & ad præsepe, quo reclinatus est Agnus Dei, aram struxit, ut ille ipse jugiter ibi offerretur Patri, ubi primitus illuxisset orbi. Hanc ipsam specum Constantinus aulae aliiq; regis ornamentis ita decoravit, ut istud spectaculum, mundi esset miraculum. Hic visendus ordo quadruplex columnarum è marmore. Ordines singulæ columnas quinquaginta arte & pretio admirandas exhibebant. His fornix opus vermiculatum nitēba-

tur, quod omnes ab orbe ad Christum nobiliores historias mirâ colorum & artificii varietate proponebat spectandas. Omne pavimentum in marmore stratum, parietes alabastro vestiti, templi tectum è plumbo. Non habuit orbis huic templo æmuli. Hinc Salustianus Egri aulus admovere sacrilegas manus, & velle suum Cayri palatium hæc opulentia exornare. Sed prodigio coluber è pariete laqueato emergens ut aunt, affectati sceleris exordium turbavit.

O igitur felix stabulum inquilino tali habitatum vile mihi est aureum Neronis palatium, & vel ipsum Salomonis templum ad cryptam hanc collatum.

Quemadmodum verò Dominus & Magister ad beatias divertit, ita servi ejus & discipuli vilia nò invitæ subierunt hospitia. Beatus Petrus ad Simonè Coriarij, B. Marcus ad Anianum Sutorem diverterunt. Olim apud idololatrias sola Christianorum hospitia fuerunt carceres & ergastula. Quid superbe cinis spatiosas ædes, magnifica tibi quæris palatia? Dominus tuus propter te vilissimum habitat diverforium. Rex cæli spelæo pecudum hospitatur. Aut hic discemores, aut alium tibi quære Dominum, & aliud pro cælo habitaculum.

S. V. De tertio loco, in quo natus est Christus, seu, de præsepi.

E Vangelii verba sunt: Et reclinavit eum in præsepio. Præsepe non fuit primus locus quem Christus natus attingit, sed vel speluncæ rude solum, ut contendit Barradius, vel manus & brachia Beatissimæ Virginis Servator primo contigit, ita tamen ut prius, quod credibile Angelorû famulatu fuerit susceptus, subinde in brachia divinæ Matris repositus, à maternis brachiis in præsepi collocatus. E lætentia Chrysofostomi, præsepe hoc lapideum, & in rupe excisum vel luteum fuit; ex aliorum mente ac consensu videtur fuisse ligneum. Servatur id Romæ hodieque in Mariæ majoris æde.

De hoc vilissimo Pueri divini lectulo vaticinatus Habacuc, Consideravi opera tua, inquit, & expavi; in medio duorum animalium cognosceris. Cui accedens Ilaia a Cognovit vos possessorem suum, ait, & asinus præsepe dominus sui; Israël autem me cognovit, & populus non intellexit. Non igitur ob necessitatem solam & lectuli penuriam, sed etiam ob prædictiones istas ad Patris nutum præsepe amplexus est Cælestis Infans. Ad has canas Chr. Iostomus invitans, si homo es, inquit, panem comede; si animal es, ad præsepe accede. Hic cogita Christum verè cognitum inter duo animalia. Nimirum eum in stabulo nasceretur, inter duas pecudes; eum in monte Thabor transfiguraretur, inter duos Prophetas; eum in morte Golgothæ moreretur, inter duos latrones vitus est. Athanasius procul cogitationes mittens, Fortassis, inquit, ob illum asina pullum in castello solum, & Domino adductum Iesus in præsepio fuit reclinator. Iobus olim interrogans & optans, Numquid rugiet onager, inquit, cum habuerit herbam; aut mugiet bos, cum ante præsepe plenum steterit; Quis mihi tribuat, ut cognoscam & inveniam illum, & veniam usque ad solum ejus? Verè jam illum invenire facillimum est, jam licet pervenire utque ad Bethlehemiticum ejus solum. Quid exerras & lascivis onager? hic tibi herba ponitur, copiosum pabulum? quid calcitras & mugis taure? stas ante præsepe toto Deo plenum.

Hoc præsepe lectulus est florum pluvia infusus quem cælestis sponsa laudans, Lectulus noster, ait, stolidus. Hic ille Salomonis thronus est, etsi non pretiosus ebore, sed vili ligno, non vestitus auro sed feno, qui quidem duodecim aureos leones utrinque gradibus incumbentes non habet, de hoc ipso tamen præsepi potest verè affirmari, Non est factum tale opus, nisi in uni-

3. Ioh. c. 2. vers. 2.
Vide Viagam in Apoc. c. 11. Cõment. 6. exegetico sect. 2. mihi pug. 459. ubi illustrata huc spectantia, a Baruch. c. 3. v. 24. 25.

Post septem filios postremum, anno 1501. Vita S. Ignatii iconibus adumbrata Rome, iconem omnium primam. Sed hic omnem fidem penes chalcographum esse jubemus, cum res gesta S. Ignatii nullam faciant huius facti mentem. b Hieron. ad Paulinum.

e De hie plura Nicol. Chryf. Radzivill. in suo theoporicco Hierosolymiano, Bartho-